

КАПИТЕЛ 10 / CHAPTER 10¹⁰**CREDIT-MODULAR SYSTEM OF TRAINING IN PERSONALITY
FORMATION OF THE FUTURE TEACHER OF PHYSICAL CULTURE IN
THE CONDITIONS OF DIVERSIFYING EDUCATION****DOI: 10.30890/2709-2313.2025-36-01-032**

Активізувати навчальну діяльність майбутнього вчителя фізкультури. – означає підвищити рівень самостійності студентів та сприйняття ними навчальної діяльності як внутрішню потребу. Висуваються нові вимоги до ефективних педагогічних технологій, які успішно реалізуються з допомогою модульно-розвиваючого навчання. Основними елементами модульно-розвиваючого навчання є модульна структура навчальних курсів та рейтингова система оцінки знань.

Аналіз літератури (Б.Скінер, Дж.Расселд, П.Юцявичене) та досвіду у цьому напрямку дозволяє зробити висновок про тенденцію модуляризації системи вищої освіти у більшості країнах.

Проаналізований світовий досвід модульно–розвивального навчання у галузі педагогічних технологій:

- забезпечує особистісно – орієнтоване навчання майбутніх фахівців та вирішує завдання, висунуті перед педагогічною практикою;
- сприяє ефективному змісту навчання забезпечує його гнучкість;
- розвиває індивідуалізацію змісту навчання і педагогічного впливу на студентів;
- формує професійну компетентність студентів;
- активізує навчання студентів;
- забезпечує їх самостійності;
- максимально реалізує творчий потенціал здобувачів освіти;
- відкриває можливості для формування системи цінностей;
- використовує моделі мотивації та поведінки особистості раціонально

¹⁰ Authors: Chernenko L. P.

Number of characters: 14651

Author's sheets: 0,37

організовувати самостійну навчальну роботу;

- вимагає від викладачів управління активною пізнавальною діяльністю студентів та побудови паритетної взаємодії між ними;

- змінює співвідношення інформаційних, контрольнo–коректуючих та консультативних функцій роботи у співробітництві з іншими викладачами для досягнення загального результату підготовки фахівців.

Питання проектування, організації та реалізації модульного навчання на основі специфічних принципів, викликали інтерес вчених–дослідників А.Алексюк, В. Бондар, В.Євдокимов, І.Прокопенко, О.Падалка, А.Фурман А.та ін..

П. Юцявичене розкрила принципи модульного навчання: модульності, структурування змісту навчання за окремими елементами; динамічності, гнучкості на основі індивідуального підходу до навчання; принцип методу діяльності; усвідомлення перспективи навчання; різнобічність методичного консультування; принцип паритетності.

Модульна система освіти визначає мотиви діяльності студентів. Глибоке знання свого предмету, правильне використання методики викладання, вміння створювати сприятливу робочу обстановку у студентському колективі – необхідна вимога до викладача вищої школи. Студентам імпонує викладач, який володіє глибокими всебічними знаннями як у вузькій галузі науки, так і в різних галузях наукових знань. Викладач, який творчо обмірковує кожне заняття з використанням інноваційних форм, методів і прийомів організації навчальної діяльності, розвиває стійкий інтерес у майбутніх фахівців до знань і процесу їх отримання.

Головним соціальним завданням модульного навчання є не тільки дати широку освіту, але й привчити майбутніх фахівців до самостійного здобуття знань, до постійного намагання проникати в галузь пізнання, формувати стійкі пізнавальні мотиви учіння. Самостійна робота активізує мислення студентів, позитивно впливає на якість їхніх знань та розвивають своє логічне й образне мислення, уяву і пам'ять. Велике значення самостійної роботи полягає в тому,

що воно прищеплює студентам необхідні практичні вміння і навички роботи, сприяє формуванню творчої активності. За сучасних умов зростає значення функції викладача – керування пізнавальною діяльністю студентів за допомогою інформаційних джерел тощо.

Особливість модульно–розвивальної системи полягає в інноваційній багатоваріантності психолого-мистецьких технологій, що забезпечують домінування: культуротворчої функції освіти над пізнавально-інформаційною; інтенсивної розвивальної взаємодії викладача та студентів у навчанні над екстенсивно–формульовальною, адміністративною; психолого-педагогічного змісту освітньої діяльності над навчально–предметним змістом; сценарних технік ведення навчального заняття над раціоналістичними моделями і схемами організації освітнього процесу.

Основою паритетної освітньої діяльності викладача і студента є їхня взаємодія, яка спочатку проектується, а потім реалізується за допомогою набору інноваційних психо–мистецьких технологій. Прискорений культурний розвиток особистості за нової освітньої системи забезпечується тим, що педагог і студент вчаться професійно працювати з психолого-педагогічним, освітнім і методичним різновидами змісту навчання.

Модульна система навчання інтенсифікує процес професійного навчання у цілому, підвищує його гнучкість та ефективність, дозволяє пристосуватись до реального попиту на працівників певного профілю компетенції, передбачає відповідну професійну, методологічну і психологічну підготовку фахівців, та створення умов співпраці науковців і практиків.

Модульно-розвивальна система навчання потребує значної перебудови не тільки викладача, а й студента. Тому навчання треба розпочинати зі створення ситуації вибору, критичних ситуацій, спонукаючи до пошуку шляхів і засобів їх вирішення, створення кульмінації радості успіху.

Модульна технологія включає комплекс методичного забезпечення, яке містить модульну програму, комплект навчаючих модулів, тестів, методичних посібників з проведення ділових ігор, тренінгів тощо. Ділові ігри мають гнучкий

варіативний характер, дозволяють вибрати вихідні дані при включенні студентів в організацію та реалізацію процесу модульного навчання. У грі моделюється діяльність майбутнього фахівця в організації та реалізації навчального процесу в умовах модульного навчання.

Передбачений покроковий та взаємоконтроль результатів навчання. Вихідний контроль здійснюють за допомогою тестування, виконання курсової та кваліфікаційної роботи. На основі результатів контролю здійснюється своєчасна корекція навчальної діяльності студентів. Модульні програми використовуються для індивідуалізації змісту навчання студентів. Студенти самостійно вивчають зміст навчальних модулів, розкривають теоретичні основи модульного навчання, проходять тестування, послідовно виконують кожний модуль. Викладач виконує коректуючу функцію на основі рейтингової системи контролю знань.

Аналіз результатів навчальної діяльності студентів дозволив констатувати факт зростання потреби у засвоєнні технології модульного навчання, для підготовки студентів за модульно-рейтинговою системою навчання. Модульно-розвивальне навчання передбачає максимальне використання позитивного потенціалу викладача та студента у розумовому, соціальному і духовному розвитку, внутрішньо мотивуючи їхню спільну розвивальну взаємодію.

Модульно-розвивальне навчання гармонійно поєднує навчальні, виховні та освітні завдання, спричиняє ситуацію, за якої особистість майбутнього вчителя фізкультури проявляє самоорганізацію розвитку і професійне становлення як майбутнього фахівця.

Вихідною умовою впровадження модульно-розвивальної системи в освіті є наявність професійного технолога, кваліфікованого дослідника. Вища школа має змогу на рівні передового досвіду втілювати організаційні і методичні нововведення модульно-кредитної системи.

Таким чином, існують підстави для визначення соціокультурної значущості модульно-розвивальних систем навчання та виховання для вітчизняної освіти:

- накреслюють шлях розвитку освіти;
- дозволяють систематизувати і упорядкувати процес новаторства;

- задають головні цілі та параметри розвитку;
- створюють ефективну технологію сучасної освіти;
- виступають основною формою нових загально-філософських і педагогічних теорій;
- допомагають вищій школі здійснювати соціокультурну переорієнтацію її діяльності;
- формують у студентів системи цінностей.

Модульно-розвивальне навчання реформує не окремі аспекти, а всю освітню діяльність закладу освіти внаслідок своєї технологічності система, яка виступає як основа новаторського досвіду у вищій школі.

Модульна система дає змогу максимально реалізувати позитивний потенціал викладача та студента в розумовому, соціальному і духовному розвитку, внутрішньо мотивуючи їхню сумісну розвивальну взаємодію.

Викладач, спираючись на відповідну теоретичну модель, у змозі:

- структурувати соціально-культурний досвід на рівні знань, норм і цінностей, науковими засобами;
- проектувати інформаційно-пізнавальну, нормативно-регуляційну і ціннісно-естетичну активність студентів;
- на практиці забезпечити прогресивне психосоціальне зростання учасників модульно-розвивального процесу.

Навчально-освітній процес набуває максимального соціологічного впливу на особистість, стимулює активність особистості майбутнього вчителя фізкультури. Саме завдяки модульним способам організації навчання воно є розвивальним в основних вимірах:

- психологічному;
- дидактичному;
- соціологічному;
- національному.

Складність кредитно-модульної системи полягає в інноваційній багатоваріантності технологій, що забезпечують домінування:

- культурно-творчої функції освіти над пізнавально-інформаційною інтенсивної розвивальної взаємодії викладача і студентів у навчанні над адміністративною;
- психолого-педагогічного змісту освітньої діяльності над навчально-предметним змістом;
- сценарних технік ведення навчального заняття над раціоналістичними моделями і схемами організації освітнього процесу;
- об'єктивних критеріально-зорієнтованих показників психосоціального зростання особистості майбутнього вчителя фізкультури над суб'єктивними, споглядальними і процедурно невизначеними.

До незаперечних здобутків кредитно-модульної системи слід віднести те, що вона теоретично і технологічно розв'язує проблему внутрішньої вмотивованості навчально-освітньої діяльності викладача та студентів, вимагає від них максимальної пізнавально-регуляційної пошукової активності і самостійності.

Впровадження кредитно-модульної системи передбачає перехід педагогічного колективу до організаційно-управлінської моделі вузів, перевагами якої є:

- єдність освітніх і науково-методичних підрозділів, що діють як система розвинених особистостей і наукових проектів;
- оптимальний за психофізіологічними і соціально-педагогічними критеріями розклад навчальних занять;
- стратегічно і тактично має місце управління розвитком закладів освіти;
- домінуванням самоуправлінських процесів у педагогічному колективі над власне управлінськими рішеннями, що надходять згори.

Прискорений розвиток особистості майбутнього вчителя фізкультури за нової освітньої системи забезпечується тим, що вони навчаються професійно працювати з психолого-педагогічним, освітнім і методичним різновидам змісту навчальних дисциплін. Наукове проектування інноваційних навчальних програм організується за рівнями, поетапно і покомпонентно.

Контроль засвоєння теоретичних знань та практичних навичок в процесі навчання та самопідготовки студентів є важливим етапом в формуванні творчої обдарованої особистості майбутнього вчителя фізкультури.

Одним із шляхів використання інноваційних технологій навчання і підвищення активності студентів є впровадження рейтингу студентів за підсумками контролю їх успішності.

Мета використання модульно-рейтингова система – виробити порівняльну оцінку якості навчальної роботи студентів, стимулювати їх пізнавальну діяльність та методичну роботу викладачів

Система рейтингового контролю знань має *ціль*:

- максимально індивідуалізувати навчання;
- активізувати самостійну роботу студентів;
- розвивати індивідуальне творче мислення студентів;
- сприяти підвищенню креативності всіх учасників педагогічного процесу.

Після аналізу впровадження модульно-рейтингової системи у навчальний процес з'явилась необхідність у використанні понять:

- *модуль дисципліни*;
- *трудомісткість дисципліни*;
- *рейтинг студента з дисципліни*;
- *рейтинг студента*.

Для впровадження модульно-рейтингової системи пропонується:

- провести розподіл кожної навчальної дисципліни на структурно-логічні самостійні модулі;
- визначити рівень засвоєння матеріалу після закінчення вивчення кожного модуля з проставленням рейтингової оцінки за модулем.
- проставити підсумкову оцінку з предмету за сукупністю рейтингових оцінок у семестрі і в результаті сесійного контролю.

Трудомісткість дисципліни підраховується перемноженням загальної кількості годин за навчальним планом на коефіцієнт "5" ("5" - вища оцінка діючої системи оцінки знань).

Рейтинг із дисципліни «фізична культура» визначається множенням числа. Рейтинг студента (в балах) визначається тільки за результатами його роботи на протязі навчального семестру.

По закінченні навчального семестру і здачі тем визначається середньовиважений рейтинг кожного студента.

Кредитно-модульна система навчання потребує значної перебудови роботи викладача і студента. Викладачі в умовах диверсифікації освіти уникають стереотипу освітньої діяльності і на основі нового осмислення розробляють модульну технологію навчальних програм та методичних рекомендацій. Модульно–розвивальна система ґрунтується не на теорії викладацької діяльності викладача, а на теорії його освітньої діяльності.

Викладач повинен:

- турбуватися про реалізацію соціального потенціалу студентів;
- конструювати перебіг психологічної організації їхнього внутрішнього світу;
- навчання розпочинати зі створення ситуації вибору, ситуацій критичних;
- спонукати до пошуку шляхів і засобів вирішення задач;
- створювати кульмінації радості успіху тощо.

Ефективність навчання майбутнього вчителя фізкультури залежить від рівня активності студентів у самостійній пізнавальній діяльності, яка пов'язана з майбутньою професією. Перед навчанням стоїть мета: сформувати такі види діяльності, які включають систему знань і забезпечують їх застосування на практиці.

Модуль є формою організації навчання та засобом навчання і має *особливості*:

- активізація пізнавальної діяльності майбутнього вчителя фізкультури;
- результативність діяльності.

Модульне навчання передбачає розбивку курсу дисципліни на окремі складові частини – модулі:

- синтетичний характер лекції;

- проведення лекцій проблемного характеру;
- розподіл навчальних груп на малі групи;
- постановка викладачем питань які вимагають роботи з навчальною та додатковою літературою;
- проведення різноманітного систематичного контролю;
- впровадження системи оцінювання результатів навчання.

Кредитно-модульна система навчання підвищує якість підготовки майбутніх фахівців, формує і розвиває знання, вміння та навички на основі індивідуального підходу до особистості студента, та створення умов для його самореалізації та активізації освітнього процесу.

Виявлено, впровадження модульного навчання у практику підготовки майбутнього вчителя фізкультури передбачає: діяльнісну, програмно – методичну підготовку, розробку системи контролю, проектування навчального середовища, підготовку індивідуальних програм та документації, покроковий та взаємоконтроль результатів навчання.